

УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

**ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
ТА СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА ЕКОНОМІКИ**

Збірник тез доповідей

VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

1 червня 2018 року

Київ

2018

Редакційна колегія:

Кузнєцова А. Я., д.е.н., професор, ректор Університету;

Смовженко Т. С., д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування ІБТБ Університету, голова вченої ради Університету;

Барановський О. І., д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Університету;

Швець Н. Р., д.е.н., професор, директор ІБТБ Університету;

Карчева Г. Т., д.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки та менеджменту ІБТБ Університету

*Рекомендовано до видання вченою радою ДВНЗ «Університет банківської справи»
(Протокол № 14 від 14 червня 2018 року)*

Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, наданої в рукописах, та залишає за собою право не поділяти погляди авторів.

За достовірність фактів, дат, назв, цитат тощо відповідальність несуть автори.

УДК 336.71:330

Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки: тези доповідей учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. – Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. – 342 с.

ISBN 978-066-484-304-8

Тези доповідей учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених містять результати пошукових досліджень у галузі банківської справи, ефективності та розвитку банківської системи та економіки, розвитку банківського бізнесу та удосконалення інструментів банківського менеджменту, функціонування та розвитку світової банківської системи та глобальної економіки, банківського регулювання та нагляду, економіко-математичних методів та ІТ-технологій, підвищення ефективності економічної освіти з врахуванням потреб ринку.

Електронне видання

**ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
ТА СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА ЕКОНОМІКИ**

Видавець:

Державний вищий навчальний заклад «Університет банківської справи».

04070 м. Київ, вул. Андріївська, 1.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 5033 від 29.12.2015.

ISBN 978-066-484-304-8

© ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018

ЗМІСТ

Розділ I. МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА ЕКОНОМІКИ	8
<i>Бовбала А. О.</i> Проблеми банківського сектору України та способи їх вирішення	8
<i>Буйвал О. Є.</i> Оцінка фінансового навантаження кредитів МВФ для України	10
<i>Буряк А. В., Артеменко О. С.</i> Суспільна довіра до фінансового сектору: мультиаспектність та багаторівневність	13
<i>Галицька О. В.</i> Іноземні інвестиції як фактор підвищення ефективності та конкурентоспроможності економіки	16
<i>Гриценко В. А.</i> Міграція робочої сили як фактор впливу на економічну безпеку країни	19
<i>Громницька І. Ю.</i> Процес розгортання кризи ліквідності в умовах кредитних циклів	20
<i>Далгич К. В.</i> Ефективність інституційної структури банківської системи України	23
<i>Дем'яненко А. Л.</i> Кайдзен як філософія управління	27
<i>Дрозд І. В.</i> Організаційно-функціональні аспекти трансформації банківського сектору економіки України	29
<i>Карчева І. Я., Карчева О. Я.</i> Системна організація ефективної інноваційної діяльності банків	33
<i>Комареус Т. Р.</i> Депозитні ризики банківської системи	36
<i>Kuznetsov K. A.</i> Model of Ukrainian economy crisis exit with the national consciousness impact	40
<i>Кузьмич І. В.</i> Експорт як показник розвитку національної економіки України	42
<i>Льон І. М.</i> Тенденції монетизації економіки в умовах фінансової нестабільності	45
<i>Мельник В. О.</i> Пенсійне забезпечення в Україні як складова соціального захисту населення	48
<i>Меркулова А. О.</i> Сучасний стан державного боргу України та шляхи його оптимізації	51
<i>Огородник В. В.</i> Вплив кризових явищ на збільшення частки державної власності у банківській системі України	53
<i>Опенько В. А.</i> Місце Інтернет-банкінгу в банківській системі України	56
<i>Пташнік Н. М.</i> Сек'юритизація у банківському секторі: перспективи та обмеження для України	60
<i>Соловаров А. В.</i> Чинники боргової безпеки банківського сектору економіки України	62
<i>Старинська М. Ю.</i> Інноваційні стратегії розвитку банків	65
<i>Тяжкороб О. М., Ткачук М. О.</i> Сучасний державноуправлінський вплив на розвиток інноваційного менеджменту	69
<i>Федоренко А. В.</i> Інтерпретація мотивації персоналу в межах теорії «Х» та «Y» Д. Макгрегора	71
<i>Чорний В. А.</i> Цінова конкуренція комерційних банків	74
<i>Цистан І. В.</i> Інвестиційний потенціал банку: сутність та шляхи його підвищення	77
<i>Шумило А. М.</i> Проблеми активізації інноваційної діяльності підприємств в Україні	81
<i>Яворський С. В.</i> Фінансова складова системи антикризового управління на підприємствах	83

СУСПІЛЬНА ДОВІРА ДО ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ: МУЛЬТИАСПЕКТНІСТЬ ТА БАГАТОРІВНЕВІСТЬ

Буряк Анна Володимирівна, к.е.н., доц

a.buriak@uabs.sumdu.edu.ua

Сумський державний університет

Артеменко Олександр Сергійович

ArtemenkoOS@oschadbank.ua

Сумського регіонального управління АТ «Ощадбанк»

Глобальна фінансова криза 2007–2008 рр. та довгострокова рецесія, що її супроводжувала, сприяло суттєвому перегляду факторів, які визначають не лише економічний розвиток країни, а й розвиток фінансового сектору. Високий рівень невизначеності та низький рівень впевненості в майбутньому змінює поведінку економічних суб'єктів, що обумовлює трансформацію механізму дії фундаментальних (економічних) чинників та посилення впливу неекономічних факторів, зокрема психологічного (в тому числі емоційного) походження.

Фактор емоційного походження в закордонній економічній літературі набув поширення під терміном «sentiments», що визначається як «відношення, думка або судження на основі почуттів» та вживається для опису поглядів економічного агента на майбутній економічний розвиток, що, у свою чергу, відображається в поточних економічних рішеннях та впливає на майбутню економічну динаміку. Зазвичай цей фактор (надалі емоційний фактор) відображається через хвилі оптимізму та песимізму та визначається за допомогою опитувань домогосподарств та фірм щодо їх персональної думки з приводу майбутнього економічного розвитку.

Особливе місце серед поведінкових факторів посідає поняття довіри. Існує два концептуальних підходи до його трактування – раціональний (доцільним є вживання категорії впевненість чи *раціональна довіра*) та ірраціональний (доцільним є вживання поняття *довірливість*). Положення психологічної науки пояснюють це наявністю двох складових в понятті довіри – когнітивної (містить об'єктивні знання людини про світ та норми поведінки) та емоційної (містить суб'єктивні характеристики, індивідуальні відчуття, емоції) [1]. В соціології довіри розглядається як характеристика людської діяльності в умовах «суспільства ризику», як складова соціального капіталу; в політиці як певний спосіб зв'язку суб'єктів з точки зору можливостей задовольняти суспільні потреби.

З позиції формування методології дослідження суспільної довіри до фінансового сектору слід відмітити, що довіра є мультиаспектною, неоднорідною та багаторівневою категорією, рівень якої формується під впливом сукупності чинників.

Систематизація останніх напрацювань закордонних досліджень економічного, соціального та психологічного спрямування дозволяє стверджувати про існування трьох рівнів (складових) довіри – міжособистісної (interpersonal), інституціональної (institutional) та системної (systemic). При цьому слід відзначити тісні взаємозв'язки між зазначеними рівнями (складовими), та, відповідно, існування беззаперечного взаємовпливу між ними. Особливого значення це набуває для фінансового сектору, який є складною соціально-економічною системою, яка передбачає взаємодію різноманітних економічних агентів на особистісному, організаційному (інституційному) та системному рівнях. Багаторівневість довіри у фінансовому секторі

актуалізується під час розробки заходів з її відновлення, зокрема у своєму зверненні Голова Ради з фінансової стабільності наголошує на необхідності розмежування наступних рівнях довіри – між банками та їх акціонерами, позичальниками, наглядовцями; між наглядовцями в розвинутих країнах та країнах, що розвиваються [2]. Саме багаторівневу природу категорії довіри покладено в основу дослідження глобальної фінансової кризи у роботі Gillespie та Hurley [3], яка, на думку дослідників, викликана втратою довіри до різних суб'єктів фінансової системи – індивідуальних агентів (інвесторів, працівників і т. д.), організаційних інститутів (Lehman Brothers, Citibank), окремих ринків (фінансових, страхових) та окремих представників/носіїв суспільних інтересів (регуляторів, уряду країни). Розглянемо основні складові довіри.

Переважає кількість міжнародних досліджень міжособистісної довіри зосереджується на психологічних аспектах даної категорії. В економічних дослідженнях міжособистісна довіра є складовою соціального капіталу в суспільстві (базис ідеї складають роботи [4] та [5], яка визначає ефективність суспільних інституцій, економічне зростання та фінансовий розвиток. Вплив соціального капіталу на фінансові відносини відбувається через укладення контрактів, в основу яких покладено довірчі відносини. В банківському секторі спостерігається позитивний зв'язок між рівнем особистісної довіри та інституційною та системною довірою [6], а в роботі [7] автори доводять, що 20% макроекономічних дисбалансів в єврозоні пояснюється рівнем міжособистісної довіри в країнах ЄС. Факторами, що визначають довірчу поведінку на рівні громадян, є формальні інституції, що забезпечують виконання контрактів (верховенство права, корупція, бюрократія тощо), соціальна та економічна неоднорідність, багатство та доходи. Відтак міжособистісна довіра в країні формується під впливом чинників інституційного, соціального та економічного середовища.

Якщо міжособистісна довіра є довірою в вузькому сенсі, то в широкому цією категорією слугує системна довіра (system trust). Об'єктом довіри на системному рівні слугує певна економічна система: національна чи міжнародна банківська система, платіжна система, міжбанківський ринок, фондовий ринок [8], а предметом – відповідність очікуванням споживачів функціонування цієї системи. В контексті фінансового сектору основний показником, який відображає рівень довіри, слугує цінова і фінансова стабільність, яка є ключовим таргетом сучасних центральних банків та регуляторів грошово-кредитного ринку. В даному випадку слід відмітити особливу роль інфраструктури фінансового сектору, яка забезпечує впевненість економічних агентів у повноцінному виконанні системою своїх функцій. Наприклад, це стандарти бухгалтерського обліку та аудиту, які забезпечують інформаційну прозорість функціонування фінансових посередників; система регулювання та нагляду, спрямована на забезпечення фінансової стійкості окремих інститутів та системи в цілому; кредитні та рейтингові агентства тощо.

Передумовою виникнення поняття інституційної довіри слугує неефективність механізму дії міжособистісної довіри у фінансовому секторі в умовах інформаційної асиметрії та потреба у створенні спеціалізованих «експертних» інститутів, які мінімізують роль персональних відносин та необхідність існування міжособистісної довіри. У даному випадку фінансові посередники є інститутами делегованого моніторингу. Інституційна довіра формується на основі відповідності очікувань та сподівань споживачів послуг/продуктів певного інституту результатам/процесу такого споживання, зокрема під час виконання контрактів на фінансовому ринку. В

економічній літературі виокремлюють декілька складових (детермінантів), на основі яких формується довіра до інституту, при цьому склад та сила впливу цих детермінант інституційної довіри варіюється в різних дослідженнях [9]. Ключовими є наступні: 1) Компетентність розглядається з позиції виконання інституту своїх основних функцій та зобов'язань, що відображає рівень його експертності в маркетинговій, фінансовій, управлінській сфері тощо. 2) Транспарентність включає в себе інформаційну прозорість та відкритість для всіх стейкхолдерів, включаючи інформацію не лише про діяльність, а й продукти та послуги. Ця складова інституційної довіри зазвичай є частиною комунікаційної стратегії інституту. 3) Цілісність включає в себе етичні відносини зі стейкхолдерами, спільність цінностей та поглядів, та відображається рівнем соціальної відповідальності перед суспільством під час виконання своїх функцій. Слід зазначити, що інституційна довіра слугує якісною характеристикою відношення того, хто довіряє, до об'єкта довіри, а показником (кількісним виразом) вже є показник надійності інституту, який вже відображає рівень довіри.

Підсумовуючи вищенаведене слід вказати, що в контексті дослідження фінансового сектору, як складної організаційно та функціонально соціально-економічної системи, найбільшого значення набуває саме інституційна довіра, яка генерується фінансовими посередниками та іншими учасниками фінансового ринку, не виключаючи при цьому важливість та необхідність врахування впливу міжособистісної та системної довіри.

Список використаних джерел

1. Скрипкина Т. П. Психология доверия : учеб. пособие / Т. П. Скрипкина. – Москва : Издательский центр «Академия», 2000. – 264 с.
2. Carney M. Rebuilding Trust in Global Banking. Speech at 7th Annual Thomas d'Aquino Lecture on Leadership. Ontario, Feb. 25, 2013.
3. Gillespie N., Hurley R. Trust and the global financial crisis. In R. Bachmann & A. 2013.
4. Putnam Robert D. Making democracy work: Civic traditions in modern Italy. NJ: Princeton University Press. Princeton, 1993.
5. Fukuyama F. Trust: The social virtues and the creation of prosperity. New York: Free Press, 1995.
6. Pauline W. J. van Esterik-Plasmeijer, W. Fred van Raaij. Banking system trust, bank trust, and bank loyalty. International Journal of Bank Marketing. 2017. Vol. 35. Issue: 1. P. 97–111.
7. Bützer S., Jordan C., Stracca L. Macroeconomic imbalances: A question of trust? Working paper no. 1584, European Central Bank, 2013.
8. Sapienza P., Zingales L. A trust crisis. International Review of Finance. 2012. № 12 (2). P. 123–131.
9. Pauline W.J. van Esterik-Plasmeijer, W. Fred van Raaij. Banking system trust, bank trust, and bank loyalty. International Journal of Bank Marketing. 2017. Vol. 35. Issue: 1. P. 97–111.